

ΕΡΜΗΣ ὁ ΛΟΓΙΟΣ.

Τῇ 1ῃ.

2

Ἰανουαρίου.

1818

Ἱ Σ Τ Ο Ρ Ι Α.

Ἐπιτομή τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Πομπηίου Τρόγου (*), νῦν
πρῶτον ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὴν Αἰολοδωρικὴν Ἑλληνι-
κὴν διάλεκτον μεταγλωτισθεῖσα, καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ
τοῦ Ἀποπειρογράφου τῆς Ῥουμανίας καὶ προσφωνη-
θεῖσα τῷ ὑψηλτάτῳ Ἡγεμόνι τοῦ Ῥουμανικοῦ ἀρχιε-
ποῦ Κυρίῳ, Κυρίῳ Ἰωάννῃ Καρατζιᾷ, τῷ φίλῳ τῶν λό-
γων καὶ τῆς Ἱστορίας. Ἐν Λειψίᾳ, παρὰ τῷ Τάουχνιτς,
1817. Σελ. 621 καὶ 34 Ἐπιλεγομ.

Τὸ γένος χρεωσθεῖ πολλὰς χάριτας εἰς τὸν μεταφραστὴν Κύ-
ριον Δημήτριον (Δανιὴλ) Φιλιππίδην, ὅτι ἐκοινοποίησεν εἰς
αὐτὸ τὰ Φιλιππικά τοῦ Π. Τρόγου, εἰς γλῶσσαν καταλη-

(*) Πομπηῖος Τρόγος, Ῥάλλος τὸ γένος, ἔζη ἐπὶ τοῦ Αὐτοκρά-
τορος Αὐγούστου, ἐν Ῥώμῃ Ἰσως καὶ 10 ἔτη π. Χ. Γ. Ἦτον φιλόσοφος
καὶ Ῥήτωρ. Ἰσως ἐδίδασκε καὶ τὴν Ῥητορικὴν κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν
Ἑλλήνων. Κατὰ τὸν τρόπον Θεοπόμπου τοῦ Χίου, περιφήμου Ἱστορικοῦ,
ἀκμάσαντος 358 πρὸ Χριστοῦ, ἢ κατὰ τοὺς χρόνους Φιλίππου τοῦ Μακεδό-
νος, ἀλλὰ μὲ περισσοτέραν ἱστορικὴν τέχνην καὶ κριτικὴν, συνέγραψεν ὁ Τρό-
γος Ἱστορίαν γενικὴν ἐπιγραφομένην; *Historiae Philippicae et totius
mundi origines et terrae situs*, ἢ Ἱστορίαν τοῦ Μακεδονικοῦ βασι-
λείου, κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ Φιλίππου τοῦ Μεγάλου, μέχρι τῆς πτώσεως αὐ-
τοῦ διὰ τῶν Ῥωμαίων, εἰς ΜΔ' βιβλία. Ὡς ἐπισπύδιον συνέμειξε γεωγραφι-
κὰς καὶ ἱστορικὰς εἰδήσεις περὶ τῶν τόπων ἐκεῖνων, οἱ ἑποιοὶ συνέδεθσαν

πτήν εἰς ὅλους, μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καθ' αὐτὸ πολ-
λῆς σπουδῆς ἄξιον, καὶ εἰς τὸ ὅποιον τὸ Ἑλληνικὸν γένος
ἔχει κατ' ἐξοχὴν κλίσιν. Τῆς μεταφράσεως ἡ γλῶσσα ἔφρά-
σις δημώδης μὲν, ἀλλ' ὄχι εὐκαταφρόντος, καὶ ἡ ὀνοματο-
θεσία ὄχι αὐτοχῆς. Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κειμένου εὐρίσκειται
καὶ σημειώματα, τὰ ὅποια ἀποβλέπουν τὸ πραγματικὸν μέ-
ρος μᾶλλον παρὰ τὸ λεκτικόν· δι' αὐτῶν σκοπὸν εἶχεν ὁ με-
ταφραστής, καθὼς ὁ ἴδιος τὸ λέγει εἰς τὸ προοίμιον, νὰ δώσῃ
νύξιν εἰς τὴν ἀναγνώσιν εἰς τὸ νὰ προσέχῃ εἰς τὴν κατὰ πρῶ-
τον λόγον σκοπὸν τῆς Ἱστορίας. Εὐχῆς δὲ ἄξιον ἦεν (καὶ ζη-
τοῦμεν συγγνώμην διὰ τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν), ἂν ὁ μετα-
φραστής ἀπέφευγε τὰς πολλὰς ὀδριστικὰς λέξεις, τὰς ὁποίας
ἀπαντᾷ εἰς παραπολλὰ μέρη. Ἀναμφιδέτως εἶναι ὅλαι εἰς
τὴν εἰκείνῃ τόπον· πλὴν ὅσα προφέρονται διὰ τοῦ εἵματος,
δὲν πρέπει καὶ νὰ γράφονται πάντοτε ὅλα, καὶ ἄς ἦναι καὶ
ἀρμείδια. — Εἰς τὸ τέλος τῆς μεταφράσεως ἔταξεν ὁ Κύριος
Δ. Ἐπιλεγόμενα ἀντὶ Προλεγομένων. Εἰς αὐτὰ εὐρίσκειται
πελλὰς γνώμας καὶ ιδέας ὀρθὰς περὶ γλώσσης καὶ παιδείας,
καὶ παρακινουμένον καθένα νὰ τ' ἀναγνώσῃ μὲ προσοχὴν καὶ
ἀπροσωποληψίαν· τὴν γνώμην του δὲ τὴν περὶ ἱατρικῶν καὶ

καὶ ἄλλων μὲ τὴν Μακεδονίαν, καὶ οὕτω παρενέβηκε τὴν Ἱστορίαν τῶν λοι-
πῶν γνωστῶν ἐθνῶν. Ὁφελήθη εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Ἱστορίας του ὄχι μόνον
ἀπὸ τῶν Θεόπομπων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν Ἡρόδοτον, Κτησιάν, Πολύβιον,
καὶ Ποσειδώνιον.

Τοῦ ἀφανισθέντος ἀξιολόγου ἱστορικοῦ συγγράμματος τοῦ Τρόγου ἐπιτα-
μὴν ἔκαμεν, ὡσαύτως εἰς ΜΔ' βιβλία, κάποιος Ἰουστίνος, ἄγνωστος διόλου,
καὶ μήτε ὅτι ἠκμαζε κατὰ τὴν δευτέραν ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ τοῖν δύο
Ἀντωνίνοι, 166 ἔτη μετὰ Χριστὸν, καθ' ὃν χρόνον συνήθως τάττεται ἡ
ζωή του, εἶναι βέβαιον. Ἡ ἐπιτομὴ αὕτη ἐπιγράφεται εἰς τὸ Λατινικόν·
Historiarum Philippicarum ex Trogo Pompejo excerptarum libri
XLIV, καὶ ἦτον, ὡς καὶ αὐτὸς γράφει, μίᾳ Ἀνθολογίᾳ ἐκ τοῦ συγγράμ-
ματος τοῦ Τρόγου. Π' ἐπιτομὴ αὕτη, ἂν καὶ ἔχῃ τὸσον πιστὴ καὶ ἀκριβὴς,
μήτε ὁμολογῇ, νὰ εἴπω οὕτω, διότι ποτὲ μὲν εἶναι τὸσον διεξοδική, ὡς
νὰ ὁμολογῇ ὁ Τρόγος αὐτός, ἄλλοτε δὲ πάλιν ὑπὲρ τῶν δέον ἐπιτομῆς, ὡς
ἀρχαία ὅμως καθολικὴ Ἱστορία θεωρουμένη, εἶναι ἀξιολόγος, καὶ γίνεται ἀ-
ξιολογωτέρα διὰ τὸν ἀφανισμόν τοῦ μεγάλου συγγράμματος τοῦ Τρόγου.

γεωργικῶν σχολείων κρίνομεν καὶ ὡς ἀδύνατον νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ ὡς προβάλλουσάν ἀνοίκεια εἰς τὴν τωρινὴν τοῦ γένους κατάστασιν. Ἀληθινὰ ἀναγκαῖον εἶναι καθεὶς νὰ λάβῃ, καὶ εὐχῆς ἄξιον ἦτον τὰ σχολεῖά μας νὰ δίδουν τὴν ἰδεάν τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματός του, τῆς ζωῆς, καὶ τῶν διαφόρων ἐνεργειῶν αὐτῆς ἐν τῷ ὑγιεῖ σώματι, τὴν γενικὴν ἰδεάν τῆς ἀσθενείας, τῶν διαφόρων αἰτιῶν αὐτῆς, καὶ τὰ παραγγέλματα τῆς Ἑγχειρῆς ὁμοίως μερικὰς ἰδέας τῆς βοτανικῆς καὶ γεωργικῆς. Ἀλλὰ τὸ νὰ συζητήσῃ σχολεῖα διδάσκοντα ἐξ ἐπαγγέλματος Ἰατρικὴν καὶ Γεωργικὴν, τὰ ἀναγκαῖα ταμεῖα, διδάσκαλοι τῶν διαφόρων ἱατρικῶν ἐπιστημῶν κ. τ. λ. τὸ ζητοῦμεν καὶ ἀδύνατον, διὰ τὰς πολιτικὰς περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὕρισκόμεθα, καὶ ἀσύμφωνον εἰς τὴν τάξιν ὅπου καὶ ὁ ἀτομικὸς ἄνθρωπος, καὶ ὅλα τὰ ἔθνη, ὅταν ἢ ἀναγεννῶνται, ἢ κατὰ πρῶτον καλλιεργῶνται, ἀκολουθεῖν, καὶ ἀνάγκη ν' ἀκολουθήσουσι. Ἡμεῖς σερούμεθα Ἀλφειοδατάρια, τὰ σεχειώδη βιβλία τῶν πρώτων γνώσεων, ὅπου ἡ πρώτη ἡλικία πρέπει νὰ λάβῃ εἰς τὴν πρώτην τῆς παιδείας, βιβλία σεχειώδη τῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας καὶ τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς τωρινῆς, σεχειᾶ τῆς φιλοσοφίας, τῆς μαθηματικῆς, τῆς γεωγραφίας, τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος καὶ γενικῆς, τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἄλλων ἐπαγγελμάτων τῶν κυριωτέρων εἰς τὴν πατρίδα μας, κ. τ. λ. σερούμεθα προσέτι, τὸ μέγιστον, διδασκάλους ἱκανοὺς καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν καὶ εἰς τὴν δύναμιν νὰ παιδεύσωσι τὴν νεολαίαν μας. Πάσχοντες αὐτὰς τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας σερήσεις, πῶς νὰ συστήσωμεν σχολεῖα Ἰατρικῆς, ἡ ὁποία προαπαιτεῖ ὅλας τὰς εἰρημένας γνώσεις (παρεκτὸς πολλῶν ἄλλων μέσων); πῶς τῆς γεωργικῆς, εἰς τῆς ὁποίας τὴν πρόοδον ἔχομεν ἀνυπέβλητα ἐμπόδια; Ἀς ἀναπληρώσωμεν τὰς εἰρημένας ἐλλείψεις ἃς κάμωμεν αὐτὰ τὰ πρώτα βήματα· ἃς δώσωμεν εἰς τὴν νεολαίαν τὴν σεχειώδη παιδείαν, καὶ ἃς τὴν κάμωμεν εἰς τὰς περισσότερας κλάσεις κοινὴν· ἃς τὰς συνειθίσωμεν εἰς αὐτήν· καὶ τότε εὐκόλα καὶ ὡς ἀπ' αὐτῶν θέλουν συζητῆ καὶ τῆς Ἰατρικῆς καὶ τῆς γεωργικῆς σχολεῖα. Ἀλλ' ἀν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἐναντίαν ὁδὸν (εἰς τὸ ὅποιον κατὰ δυσυχίαν ἔχομεν πολλὴν κλίσιν), εἴμεθα σχεδὸν ἄξιοι τῆς ἐπιπλήξεως ὅπου μὲν

• ἴμουν εἰ ξένοι — ἀρχίζομεν, ὅπου πρέπει νὰ τελειώσωμεν, nous commençons, où nous devons finir· αὐταὶ εἶναι αἱ ὑποδιαίτων λέξεις. Αὕτη εἶναι τοῦλάχιστον ἡ ἡμετέρα κρίσις· τὴν κοινοποιούμεν δὲ, ὅχι διὰ τὸ ἀναιρέσωμεν τὸν συγγραφέα, ἀπαγε! ἡμεῖς τὸν σεβόμεθα, καὶ τὸν ὁμολογοῦμεν σέβας· ἀλλ' ἐπειδὴ πρῶτον κρίνομεν καθενα ἐλεύθερον εἰς τὸ νὰ λέγῃ τὴν γνώμην του (χωρὶς ὅμως νὰ πειράζῃ πρόσωπα)· δεῦτερον, καὶ ὑποχρεωὺν, ὅταν ὁ λόγος ᾖ περὶ κοινοῦ πράγματος· τρίτον δὲ, ἐκθέτουτες τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρακινήσωμεν τοὺς πεπαιδευμένους νὰ γένωσι προσεκτικοὶ εἰς αὐτήν, διὰ νὰ ἴδωσιν ἂν ἦναι αὕτη ἡ ἀλήθης, καὶ ἀληθεύουσιν νὰ τὴν βάλωσιν εἰς πρᾶξιν, ἢ νὰ εὗρωσιν ἄλλην τὴν πλέον σύμφωνον εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς μεταφράσεως ταύτης· ἔλαβε δὲ, ὡς φαίνεται, ἡ ἐκκλησιολογία ὁ Κύριος Δ. νὰ προσθέσῃ, ὅτι τοῦ βιβλίου τούτου ὑπάρχει καὶ ἄλλη μετάφρασις πάλιν εἰς τὴν νῦν Ἑλληνικὴν παρὰ Ἰωάννου Μάκολα Ἀθηναίου (*) καὶ ἐπιγράφεται: Ἰουστίνου Ἱστορία μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Λατινικῆς φωνῆς εἰς ἀπλὴν φράσιν παρὰ Ἰωάννου Μάκολα τοῦ Ἀθηναίου. Ἐνετίησιν, ἀχψ'. παρὰ Μιχαὴλ τῷ Βαρβωνίῳ. Ἡ ἀρχὴ τῆς πρώτης περιόδου εἰς ταύτην τὴν μετάφρασιν εἶναι:

„Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων, δηλαδὴ
„τῶν γενῶν καὶ τῶν φυλῶν, ἡ ἀρχὴ καὶ ἐξουσία ἦτον σι-
„μὰ εἰς τοὺς βασιλεῖς, οἱ ὅποιοι ἀναβιβάζουσι τοὺς ἀνθρώ-
„πους εἰς τὰς τιμὰς καὶ ἀξίας οὐχὶ διὰ τῆς θελήσεως τοῦ
„κοινοῦ λαοῦ, ἀλλὰ ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν προστάγματος. κτλ.“.

(*) Ἰωάννης ὁ Μάκολας ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1661 ἔτος ἐν Ἀθήναις· ἦτον ἐμπόρος κατὰ τὸ ἑπαγγελμα· μετέφρασεν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ, ἐκτὸς τῆς ῥηθείσεως Ἱστορίας, καὶ τοῦ Ὀσιδίου τὰς μεταμορφώσεις καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1686 παρὰ τοῦ Μ. Ἀγγέλου τῷ Βαρβωνίῳ· ἦτον δὲ, ὅτε ταῦτα μετέφρασεν, 25 ἐτῶν. Πότε ἀπέθανε, καὶ ἂν μετέφρασε καὶ ἄλλὰ ἢ συνέγραψεν, ἀγνοοῦμεν.

Φ Ι Λ Ο Σ Ο Φ Ι Α .

In elementa philosophiae tentamen. Essai sur les élémens de la philosophie par G. Gley, principal au collège d'Alençon. Paris. Gide fils. 1817. 1 vol. in-8. 5 Fr. ἤτοι: Δοκίμιον περὶ τῶν στοιχείων τῆς φιλοσοφίας κ. τ. λ.

(ς α λ έ ν).

Ἴδου πρὸς τοῖς ἄλλοις τί περιέχουσι περὶ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τὰ Annales encyclopaediques rédigées par Millin. (année 1817. Septembre pag. 186). „Οἱ συγγραφεὺς, διὰ τὰ κάμη τὸ βιβλίου του χρήσιμον καὶ εἰς τοὺς μὴ εἰδήμονας τῶν κλασικῶν γλωσσῶν, ἐπρόσθεσε καὶ τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν. Αὐτὸ τὸ πόνημα εἶναι γραμμένον μὲ πολλὰν φρόνησιν· καὶ περιέχει ἀκριβεστάτας ἀρχάς· εἶναι δὲ τρόπον τινα ὡς εἰσαγωγή εἰς ἓν ἄλλο πολλὰ ἐκτεταμένον περὶ τῆς ἱστορίας τῆς παλαιᾶς καὶ νέας φιλοσοφίας· καὶ ἐπειδὴ ὁ συγγραφεὺς ἐγνωρίσθη εἰς τὴν Γερμανίαν μὲ τοὺς σημαντικωτέρους διδασκάλους τῆς νέας ὑπερβατικῆς (transcendentale) α)

α) Ἡ λέξις transcendent ταυτοδυναμεῖ μὲ τὴν ὑπερβατικὴν· καὶ εἰς τὴν παλαιὰν φιλοσοφίαν ἐσήμανε τὰ ἀνώτερα ὑπὲρ τὰ συνειθισμένα πράγματα, τὰ ἀπόλυτα, ἢ τὰ γενικώτατα ὄντα, καθὼς, Θεὸν, ἀγαθόν, πρᾶγμα, οὐσίαν, ὄν κτλ· εἰς δὲ τὴν Μαθηματικὴν, συνεκθέσεις transcendentes, καμπύλαι transcendentes ὀνομάζονται, ὅσαι ὑπερβαίνουν τὰ ὅρια τῆς ἀπλῆς καὶ στοιχειώδους μαθηματικῆς, καθὼς π. χ. αἱ συνεκθέσεις, αἱ ὁποῖαι περιέχουν ἡμίτονα, συνημίτονα, κυκλικὰ τόξα, λογαριθμούς, ἐκθετικὰς ποσότητας κτ· εἰς τὴν νεωτέραν ὁμοίως φιλοσοφίαν αὐτὴ ἡ λέξις ὠρίσθη διάφορος κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν συζημάτων, πολλάκις καὶ εἰς τὸν ἴδιον συγγραφέαν δὲν ἔχει σταθερὰν σημασίαν. Μερικοὶ ἐνομαζοῦν transcendent τὰς κρίσεις, ἐννοίας κτλ, ὅσαι δὲν εἶναι δυνατόν ἐκ φύσεώς των ν' ἀποκτηθοῦν διὰ τῆς πείρας (ὑπερβαίνουν, ὑπερπηδοῦν τὰ ὅρια τῆς αἰσθητικότητος), καὶ transcendental τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ transcendent· ἄλλοι ἐνομαζοῦν transcendent τὰς ἐννοίας καὶ ἰδέας τῶν πραγμάτων ὡς ἀπολύτως· καὶ καθ' ἑαυτὰ ὑπαρχόντων, ἀδυνάτων νὰ γενοῦν ἀντικειμένον τοῦ γνωριστικοῦ, ἀνυπερβάτων ὡς πρὸς τὸ γνωριστικόν μας, καὶ θεωρουμένων ὡς τὸ ἀναπόφευκτον αὐτῆς μεταφυσικῆς· transcendental δὲ

φιλοσοφίας μᾶς ἔδωκεν ἀκριβῆ περὶ αὐτῆς ἰδέαν· καὶ εἶθε νὰ ἐξακλουθήσῃ τὸ ἔργον του. Περὶ αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος θάλομεν ἐμιλήσει καὶ ἄλλοτε, ἐπειδὴ μᾶς ἐφάνη πολλὰ οὐσιώδεις καὶ χρήσιμον, καὶ μάλιστα εἰς ἓνα καιρὸν, ἔπου τὸ πᾶν προμηνύει ἐπιστροφὴν εἰς τὴν καλὴν καὶ ὀρθὴν σπουδὴν, καὶ εἰς τὰς μεθόδους, τὰς ὁποίας ἔδειξεν ἀφελίμους τῶν αἰώνων ἡ πεῖρα.

Πρὸ μερικῶν χρόνων ὁ γνωστὸς διὰ τὴν βαθεῖαν πολυμαθεΐαν του Villers. ἐπιθυμῶν νὰ εἰσαχθῇ, ἢ νὰ γένῃ γνωστὴ εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ νεωτέρα φιλοσοφία τῶν Γερμανῶν, συνέγραψε τὸ ἀξιόλογόν του βιβλίον τὸ ἐπιγραφόμενον Philosophie de Kant ou Philosophie transcendente, τὸ ὅποτον καὶ ἂν ἀμέσως δὲν ἔδειξεν ἀποτέλεσμα ἀνάλογον μὲ τὸν ζῆλον, τὴν προθυμίαν τε, ἀνεπαισθήτως ὁμῶς ἐνήργησε κάμποσον, καθὼς ἡμπορεῖ τιναῖς νὰ τὸ πληροφορηθῇ ἀπὸ μερικὰ φιλοσοφικὰ τῶν

οἷς πρὸς τὴν ὑποκειμενικὴν μορφήν. τὴν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ ἀντανακλάνεσθαι καὶ γνωρίζειν. καὶ μάλιστα καθ' ὅσον ἡ δυνατότης, ἡ ἰ. ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἡμπορεῖ νὰ γνωσθῇ ἐκ τῶν προτέρων, ἀνεξαρτήτως δηλαδὴ ἀπὸ τὴν αἰσθησιν καὶ τὴν πείραν (*). καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐκδοχὴν, ἂν τὸ transcendent μεταφρασθῇ ὑπερβαίνον, ἢ ὑπερβατικόν, διὰ τὸ transcendental εἶναι ἴσως δύσκολον νὰ εὑρεθῇ κατάλληλος ὀνομασία ἀπὸ τὰ παράγωγα τοῦ ὑπερβαίνω· ἐξ ἧν ἂν θάλησόμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τοῦτο ὅχι τόσον αὐστηροὶ φύλακες τῶν κανόνων τῆς Γραμματικῆς, καὶ νὰ ἀναπληρώσωμεν τὴν φυσικὴν ἀδυναμίαν τῶν γλωσσῶν διὰ τῆς συνθήκης, τῆς ἀναγκασιωτάτης καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἰδιαιτέρας τῶν ἐπιστημῶν γλώσσας, ἐνὸς τέλους πάντων νὰ εὑρεθῇ τὸ καλλίτερον· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶθ' ἡ τοιαύτη ἐξέτασις δὲν ἀνήκει παντάπασιν, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰ στοιχειώδη καὶ διδασκτικὰ τῆς φιλοσοφίας βιβλία. διὰ τοῦτο δὲν ἀποφασίζεται τιποτε περὶ τοῦτου, καὶ παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης, νὰ μὴν κατακρίνῃ τὴν τῆς λέξεως transcendente διὰ τῆς ὑπερβατικῆς ἐξελλήνισιν, ἐνῶ μάλιστα μερικὸι ὁμογενεῖς ἐξελλήνισαν οὕτως, ἂν δὲν ἀπατώμαι, τὴν λέξιν transcendent εἰς μαθηματικῶν βιβλίων μεταφράσεις.

(*) Ἰδὲ τὸν Kant, Kritik der reinen Vernunft, 2 te Aufl. S. 25, καὶ S. 80. ὁμοίως καὶ τὸν Villers, Philosophie de Kant. T. 1. pag. 116. καὶ τὸν Bachmann, Ueber die Philosophie meiner Zeit. S. 41.

Γάλλων συγγράμματα, τὰ ὅποια ἐφάνησαν μετὰ τὴν τύπωσιν αὐτῶν τῆ βιβλίου· καὶ ὁ Gley ἀναμφισβόλως μὲ τὸ δοκίμιόν τε, ἂν καὶ δὲν ἔχη τὸν αὐτὸν σκοπὸν μὲ τὸν Villers, δέλει ἐνεργήσῃ ὁμως ὁμοίως, καὶ μάλιστα εἰς τὴν τωρινὴν ἐποχὴν· ἐπειδὴ οἱ Γάλλοι, οἱ ὅποιοι ἕως τὴν σήμερον διὰ πολλοὺς λόγους, ἀδιαφοροῦσαν περὶ τῶν προόδων τῶν Γερμανῶν εἰς ὅλας ἐγγένει τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἄρχισαν τέλους πάντων νὰ γνωρίζουν, ὅτι ὁ κινεζισμὸς καὶ ὁ ἐθνικὸς ἐγωϊσμὸς εἶναι εἰς κάθε ἔθνος, ὅσων φρωτισμένον καὶ ἂν εἶναι, βλαπτικώτατα ἐλαττώματα· καὶ ὅτι ἔθνος μεγάλον, εὐνομούμενον, φιλόανθρωπον, φιλελεύθερον, σταθερὸν, φιλόπονον, πολυμαθὲς καὶ βαθύνοον εἶναι ἀδύνατον νὰ ζῇ, νὰ ὑπάρχῃ κατ' ἑαυτὸ, δίχως νὰ συνεισφέρῃ τὰ μέγιστα εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀληθείας τῶν γνώσεων καὶ τῶν συμφερόντων μας, καὶ εἰς τὴν βάσιμον πρόοδον τῶν ὅσων διακρίνουν τὰ τοιαῦτα ἔθνη ἀπὸ τὰ βάρβαρα καὶ δυναστεύμενα· ὅθεν πολλοὶ σοφοὶ καὶ πολυμαθεῖς Γάλλοι πασχίζουσι καὶ οἱ ἄλλων μέσων καὶ διὰ τῆς μεταφράσεως, νὰ μεταφέρουν τὰ τῶν Γερμανῶν εἰς τὴν πατρίδα των· ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ὁ πολυμαθὴς ἱατρός Jourdan, ὁ ὅποτος, ἀφ' οὗ ἐπλούτισε τὴν ἱατρικὴν τῶν Γάλλων φιλολογίαν μεταφράσας τὸ περίφημον σύγγραμμα τῆς ἱατρικῆς ἱστορίας τοῦ σοφοῦ Sprengel, ἐτύπωσε πρὸ ὀλίγου καὶ τὴν μετάφρασιν τῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας τοῦ Buhle (*). Καὶ ἐπειδὴ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς σπουδαίους ὁμογενεῖς μας, μὴν εὐρόντες εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσουν τῶν Γερμανῶν τὴν φιλολογίαν, καὶ μὴν ἡξεύροντες διὰ περιστάσεις ἀκριβῶς τὴν σημερινὴν τῶν Γάλλων, ἐνδεχόμενον νὰ ἔχουν περὶ τῶν Γερμανῶν διόλου ἐσφαλμένην ἰδέαν, καὶ νὰ τοὺς κρίνουν κατὰ μερικὰ ἐπιπόλαια, ἢ καὶ ἄκριτα συγγράμματα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ τῶν ὁποίων ἢ ἀνάγνωσις εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ κοινοτέρα εἰς

(*) Histoire de la philosophie moderne, depuis la renaissance des Lettres jusqu' à Kant, précédée d'un abrégé de la philosophie ancienne, depuis Thales jusqu' au XIV. siècle par J. G. Buhle, Professeur de philosophie à Goettingue. Traduite de l'Allemand par A. G. L. Jourdan. I. gros vol. prix. 4 Fr. à Paris chez Fourrier, rue Pourpée. Nr. 7.

τοὺς ἐδικοῦσμάς, διὰ τοῦτο ἄς συγχαρηθῇ εἰς αὐτὴν τὴν εὐ-
καιρίαν νὰ προσεβῇ αὐτολεξεί ὀλίγα, ἀπ' ὧσα γράφει ἡ ἐ-
πικριτὴς αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος. „Appri's avoir produit
Leibnitz, l'Allemagne fatiguée se reposa quelque temps en silen-
ce dans une érudition profonde, d'où sortit tout à coup le
criticisme et cette foule des systèmes au moins extraordinaï-
res, qui ont tout remué, tout renouvelé, tout agrandi, et
dont la majesté, la hauteur et l'étendue étonnent et confon-
dent ceux mêmes qu'ils ne peuvent entraîner. Dés lors l'eru-
dition et le génie se développèrent et fleurirent ensemble en
Allemagne. Le même si- le vit paraître Kant, Fichte, Schel-
ling, avec Meiners, Tiedemann, Tennemann et Fülleborn.
. Il y a peut-être en Allemagne quinze Histoires jus-
tement fameuses des principales parties de la philosophie, on
l'a divisée pour la mieux traiter, on l'a considérée sous
toutes ses faces intéressantes; chaque grand siècle, chaque
école, ancienne ou moderne, allemande, anglaise ou fran-
çaise, a son Histoire Aussi l'Allemagne, qu'on ac-
cuse d'un fole enthousiasme pour toutes les nouveautés,
l'Allemagne qu'on connaît assez peu, et qu'on juge avec
beaucoup de légèreté, est la nation d'Europe dont on surprend
le plus difficilement l'admiration, parcequ' elle est la plus
difficile à tromper β) sur la nouveauté des doctrines. Nul

β) Αὐτοὶ αἱ κρίται δὲν ἀληθεύουσιν μόνον ὡς πρὸς τὴν φιλοσοφίαν,
ἀλλὰ σχεδὸν καὶ ὡς πρὸς ὅλας τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας· ὡς καὶ εἰς τὰ τῆς
Ιατρικῆς, κατὰ τὰ ὑποκ' ἡ Γερμανία ἡμ. παρῶντε χωρὶς κλίμακιν βλάβην νὰ
εὐχαρισθῇ εἰς τὸν αὐτὸν της, ὅχι μόνον δὲν τὴν λαμβάνει μῆτε τὸ πα-
ραμικρὸν ἀπ' ὧσα γίνονται εἰς τὰ λοιπὰ φωτισμένα ἔθνη, ἀλλ' ὅχι καὶ
ἀκριβεστέρην καὶ ἀληθεστέρην εἰδησιν· ἰδοὺ τί γράφει ἡ ἱατρικὴ Βι-
βλιοθήκη τοῦ Παριεῖου (Cahier de juillet 1817. pag. 92.) περὶ τῆς
ἱατρικῆς καὶ χειρουργικῆς ἐφημερίδος τοῦ Salzbourg: „Le plan de cet
ouvrage consiste principalement à présenter des analyses succein-
ctes de tous les ouvrages de médecine qui paroissent en Europe
et dans les autres parties du monde civilisé. En effet, ce recueil
rend compte de la littérature médicale de tous les pays, et, pour
ce qui concerne par exemple celle de la France, il n'est pas de
journaux de médecine Français qui la fasse si bien connoître que

système ne règne dans ce pays du vrai savoir; les écoles les

la Gazette de Salzbourg. Mais un avantage bien réel qu'elle présente, et qui est en général commun au plus grand nombre des feuilles littéraires d'Allemagne, c'est qu'on n'y remontre pas comme en France de ces critiques dictées par la complaisance, ou par des motifs, quelques fois bien opposés. κ.τ.λ. με πόσῃ λοιπὸν κορυφότητι κατακρίνεται ἓνας Γάλλος τοὺς Γερμανοὺς, ὅταν ἐπὶ παραδόσεως μὲ πομπώδη ῥητορικῆς τόνον δογματίζῃ, ὅτι οἱ Γερμανοὶ πιστεύουν τὸ κοῖνειον (la cigne, cicuta) ἄφθασον ἱατρικὸν κατὰ τοῦ καρίνου (ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ἐδύξασε πρὶ τόσων χρόνων ὁ Stoll!) ὅτι οἱ Γερμανοὶ εἶναι μυρόπικτοι, ὅτι τὰ κεφάλια τῶν Γάλλων εἶναι πλέον καλοφρακισμένα, ὅτι οἱ Γάλλοι ἤδραν τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιταχύνουσιν τῆς ἐπιστήμης τὴν πρόοδον, οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐξ ἐναντίας ὄχι μόνον τὴν ἐμποδίζουν, ἀλλ' ἐνεργῶς καὶ ἀποφατικῶς. Πῶς νὰ μὴν ἀπορήσῃ τινὰς δι' αὐτὴν τὴν τόσον ἀποφασιστικὴν κατάκρισιν, ἃν ἤξεύρῃ, ὅτι ὡς καὶ εἰς τὰ κοινότερα φοιτητικῆς τῆς φαρμακολογίας συγγράμματα τῶν Γερμανῶν τοιαύτη δύναμις δὲν ἀποδίδεται εἰς τὸ κῶνειον; Πῶς λοιπὸν παραμορφώνονται τόσον εὐκόλα τὰ κεφάλια ὅλων τῶν ἀτόμων ἐνδὲς ὁλοκλήρου ἔθνους, διότι ἓνας ἱατρός του ἐπὶ σπουδῆς ποτὲ ὡς εἰδικὸν τὸ τάδε ἱατρικὸν κατὰ τοῦ τάδε πάθους; ἂν τὰ τοιαῦτα συμπεράσματα ἐσυγχωροῦντο ἀπὸ τὴν ὀρθὴν καὶ ἀληθινὴν λογικὴν, ὅποια ἐπόμενα δὲν ἔμπορῶς νὰ συνάξῃ τινὰς ἢ ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω κρίσεις αὐτοῦ τοῦ διδασκάλου, καὶ ἀπὸ ἄλλα κύμποι, τὰ ὅποια ὁμως εἶναι πάντῃ ἕνα τοῦ παρόντος σκοποῦ; μὲ ὅλον τοῦτο ποῖος ἀπ' ἑσους ἡ τύχη τοῦ ἐβουθῆτος ν' ἀκούσουν τοὺς σοφοὺς καὶ θαυμασίους διδασκάλους τῆς πατρίδος του, οἱ ὅποιοι κ' ἐτίμησαν καὶ τιμοῦν ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, θέλει τολμήσῃ νὰ λοικευθῇ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, καὶ δὲν θέλει θαυμάζει μὲ σέβας κ' εὐγνωμοσύνην τὴν βάσιμον πολυμαθεῖαν καὶ τὴν μεγάλην σοφίαν του; καὶ ποῖος ἀπ' ὅσους ἔτυχε νὰ γνωρίσουν ἀμέσως, ἢ ἐμμέσως τὰ ἐξωτερικὰ ἢ ἐσωτερικὰ προτερήματα τῶν ὁμογενῶν του, ἔμπορεῖ νὰ μὴν σέβηται καὶ νὰ μὴν ἀγαπήσῃ τὸ φωτισμένον καὶ ἐξευγενισμένον γένος τῶν Γάλλων, παραβλέπων διόλου μερικὸν ἀτόμων τὰ ἐλαττώματα;

Περὶ τὴν βέβαια νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὰ ἀνωτέρω, ἂν καὶ πολλὰ μερικευμένα, ὄχι μόνον χωρὶς εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄκραν συστολὴν καὶ λύπην ἐγράψαν· ἐπειδὴ ἓνας ὁμογενὴς μας πρέπει πρῶτον νὰ καταπατήσῃ διόλου τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ ἔπειτα νὰ φρονήσῃ, ἢ νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ τῶν φωτισμένων τῆς Εὐρώπης ἔθνων, εἰς τὰ ὅποια εὐρίσκομεν ἀφθονὸς ὅλα τὰ πρὸς τὴν βελτίωσίν μας ἄφρακτα καὶ ἀναγκαῖα, μὴν

plus diverses s'élèvent librement et se combattent, et s'éclairent en se combattant; enfin si l'Allemagne ne possède la vérité que personne ne possède, elle n'est du moins asservie à aucune théorie exclusive, et elle cultive la science avec cette noble indépendance, qui élève l'esprit, le fortifie et le féconde: c'est là le bienfait de l'histoire de la philosophie. L'Angleterre n'y est point étrangère; et quoiqu'elle se repose avec sécurité sur les forces de son bon sens national et de ses dernières théories, elle n'ignore point les doctrines des autres peuples; cependant les amis de la philosophie voyent encore avec regret les compatriotes de Hume et de Reid si peu familier avec Kant et Jacobi. Pour nous autres Français, tombés de toute la hauteur du Cartésianisme sous le joug du système de Locke, contens de le développer sans le discuter, à peine si le bruit des attaques qu'il essayait de toutes parts, celui même de sa chute et des nouveaux systèmes qui s'élèverent en foule sur ses débris, a pu arriver jusqu'à nous à travers les barrières de toute espèce, qui, depuis cinquante ans, nous séparent de l'Europe. . . . Archives philosophiques, politiques et littéraires. Nr. 1 juillet 1817.

ἀπαντῶντες καὶ μέν ἐκ μέρους τῶν δυσκολίαν, ἀλλὰ καὶ μάλιχα εὐρίσκοντες διὰ τὴν φιλοanthρώπιαν τῶν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς προπάτοράς μας εὐγενῆ ἐγνωμοσύνην τῶν ὅχι ὀλίγα εὐκολύνσεως μέσα· πλὴν ἐπειδὴ εἶναι ἐνδεχόμενον ὀλίγοι τινὲς τῶν ὁμογενῶν μας, ἐπιθυμοῦντες ἴσως νὰ συναθροίσουν τριγύρω τῶν ὅλα τὰ δυνατὰ καλὰ, νὰ λατρεύουν μὲ παραξηλωμένον ἐνθουσιασμόν τὰ περὶ αὐτοῦ, τὰ δὲ ὀλίγον ἀπώτερα, εἰς τὰ ὅποια δὲν ἠθέλησαν, ἢ δὲν εὐκαίρησαν νὰ πλησιάσουν, κ' ἐσωτερικῶς κ' ἐξωτερικῶς νὰ τὰ καταργήσιν καὶ νὰ τὰ ἐξουθενήσιν, διὰ τοῦτο ἐπρόσέθησαν τὰ ἀνωτέρω διὰ τοὺς ὅσοι μέλλουν νὰ ἔμβουν εἰς σχέσεις, ὅπου χρησιμεύει ἀποκατάληπτα νὰ ζητοῦν καὶ νὰ συλλέγουν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τὸ ὠφέλιμώτερον καὶ καλλίτερον.

ELEGIA GRECA (*)
DI
CLOTILDE CAMBRONI
IN ONORE
DEL CELEBRE TIPOGrafo
GIAMBATISTA BODONI
CON LA
VERSIONE ITALIANA
del padre Maestro
GIUSEPPE MARIA PAGNINI.

Dalla Reale tipografia
PARMENSE.
1795.

AL SOAVISSIMO AMICO
GIAMBATISTA BODONI

Francesco Rosaspina.

Se l'amicizia, onde voi mi onorate, sa le delizie del mio cuore, la compiacenza, che avrete di renderla palese anche per mezzo delle vostre stampe, lusinga troppo la mia ambizione. Ma voi, non pago di farne la memoria tanto durevole, quanto lo saranno le vostre immortali opere, siete direi quasi geloso di restringerne vie più i vincoli con quei pegni, i quali sono forse più cari alla generosa amicizia, che li comparte, che non allo stesso ricevitore, che insuperbisce d'amare senza interesse. La collezione intera, che io possiedo delle vostre insigni Edizioni è tutta dono della

(*) Ταῦτα μᾶς ἐσχίσαν παρὰ φίλου διὰ τὰ καταχωρισθῶσιν εἰς τὸν Α.
Ε', καὶ ὡς ἀξιολόγα καὶ περίεργα τὸ κηρύττομεν. Οἱ Ἑκδ.

vostra amorevole munificenza , ed io sono ricco d'un tesoro , che per la Sua rarità non può nemmeno acquistarsi talvolta con tutto il potere dell' oro. Se la natura mi avesse fornito di larga vena d'ingegno , io emulando quei tanti chiarissimi Vati , che hanno reso omaggio ai vostri tipografici lavori , avrei pure cantato con grati modi e ciò che voi valete sopra tutti gli altri , e ciò che la colta Europa ammira nel valor vostro. Indursse però la fortuna ha rommipistrato al mio buon volere ciò che aveva negato al mio ingegno. Il componimento , che a voi consacro fu scritto a vostre lode , allorché vennero alla luce le superbissime edizioni vostre di Callimaco. La Modestia che avete tanto in pregio , non acconsenti , che si pubblicasse colle vostre stampe. Ma ora che un fortunato accidente me ne ha reso possessore , essa non ha più il diritto di contrastarmi un piacere , che è il più soddisfacente al mio cuore. L'autore del Componimento è una Donna , la quale per la sua ben meritata Celebrità fa l'onore non che del suo sesso e della sua patria , ma dell' Italia tutta. Compito appena il lavoro lo vide il Regio Professore Padre Maestro Pagnini , profondissimo conoscitore del greco sapere ; e tanto gli piacque , ch'egli medesimo volle onorarlo della sua traduzione. Ricevetè lo dunque , o Soavissimo amico , con fronte serena ; e concedetemi pure , che se io non posso sperare di gareggiar con voi nelle testimonianze dell' amicizia , aspiri almeno a dimostrarvene la riconoscenza con la voce delle Muse , la quale è stata sempre la più ambita da coloro , i quali per la forza di un merito superiore si sono sentiti spinti ad eternare nella memoria degli uomini il proprio nome.

ΕΙΣ

ΙΩΑΝΝΗΝ ΒΑΠΤΙΣΤΗΝ
ΤΟΝ ΒΟΔΩΝΙΟΝ.

ΕΛΕΓΕΙΑ.

Εὖ τε ποδῆνemos ὅσσα κατήλυθεν ἀγγελιώτις
Εἰς ἔδαφος μακάρων σούς ἐρέευσα πόνους·

Καὶ σπεύδουσα κόμιζε, Βοδώνιε, ἀγκαλίδεσσι
 Τεῦχος, ὅπερ κέκαμες τοῦτο πανυστῆτιον,
 Λαμπρὰς τ' ἀμφιλαφεῖς σελίδας, κλέος εὐρὺ λαχοῖσας,
 Θαῦμα μέγα θνητοῖς, χάριμα τ' ἐπουρανοῖς.
 Αἶψα μάλ' ἐξ ἐδέων ἀνστήσαν πάντες αἰοδοὶ
 Ἑλλάδος εὐρυχόρου, Αὔσονίης τε καλῆς,
 Ὡς μιν ἐώρουν πλησίον ἤδη· καὶ τόβ' ἕκαστος
 Εἰδέμεν ὅ,τι φέρει βούλετ' ἐπάντιάσας.
 Φλάκκος ἀτὰρ πρώτισ' ἐνοήσατο ἦμα θεαίνης,
 Φλάκκς ὁ Πινδαρικήs κληρονόμος κιθάρας·
 Αὐτίκα δ' οἱ θυμάρμεν ἰδὼν καλὰ σήματα χάρτης,
 Καίπερ ἐλισσομένους, εὖ ἐγίνωσκε τύπους.
 Εἶπατο δ' ἐν μέσσοισι κίων, μάλα κῆρι γεννηθῶς
 Αὐτίς Παρμῆθεν γράμματα θεσπέσια.
 Ὡς ἄρ' ἔφη κείνος, καὶ φθέγγων, εἴθαρ ἔβαλλεν
 Ἥμερην ἡδύτατον ἐνὶ κραδίαις.
 Βῆμος δ' ἀμπεδῖον χλαῖρὸν πολύγυρος ἀκούσθη,
 Οἷα μελίσσάων ἀνθεσὶν ἀμφ' ἑαρός.
 Καὶ τότε δὴ πτερόεσσα θεὰ παναοίδιμον οἶξε
 Βίβλον, τὴν ἐφόρει· λάμπετο Καλλιμάχου
 Ἀσὴρ δ' ὥς, ἔνομα κλεινόν· θάμβος τ' ἔχεν εἰσπορέωντας
 Ἀγλατὴν, ῥυθμὸν, δαιδαλέαν τε χάριν·
 Γλύμματα θηήσαντες, ἐπίαχον ἄλλοθεν ἄλλος,
 Ἦν δὲ Σαλουζιάδης πᾶσι διὰ σώματος.
 Τουτάκι Κυρηναῖος ὁ κύκνος ἐς οὐρανὸν εὐρὺν
 Πήχχε ἀμφοτέρῳ ὑφ'ὸν ἀειράμενος,
 Ἐνθεος αὖ, κάτοχός τε ἐκείνης ἥs πρὶν ἔχεςκε
 Ἐν φάσει μεύσης, τοῖον ἔλεξε ἔπος·
 Χαῖρ' ἰδρις ὦ πολυποίκιλ', ἐχέφρων, ὦ πολύβουλε
 Κῦδις ἀλφειήr αἰὲν ἀγασσότατε.
 Οὐδενὸς ἥσσονα γάρ σε τύποι θέσαν, ἔργα τε χειρῶν,
 Σός τε νόος φράδμων, ὥπερ ἅπαντ' ἀτελεῖς,
 Ἀλλὰ πολὺπροδέδικας ὅσους πάρος ἥλιος εἶδεν
 Ἐπεράμους τέχνης σοῖς πραπίδεσσι σοφοῖς.
 Εἵνεκα σεῦ ζῶουσιν ἀηδόνες, ἥsιν ὁ πάντων
 Ἀρπακτὴρ αἰδῆς οὐκ ἐπὶ χεῖρα βαλεῖ.
 Πλεῖστον ἐμοὶ δ' ἐρίηρος ἐφαίνου, πλεῖς' ἐχαρίζεу,
 Δὺν καὶ λαμπρότατος σὺν διὰ μόχθον ἐγώ.

Ἀρχόντων γὰρ καὶ βασιλῶν σέπτον ἄγαλμα,
 Ἰδρυμαι δόξης ὅλβιος ἐν μεγάροις.
 Αἱ γὰρ, Ἰωάννη, τεάμοι δέδοτ' ἔργματ' αἰδεῖν,
 Ἔργματα θαυμάσια κρείσσονα βασκαίνης.
 Ἀλλὰ μὲν οὐ γένητ', οὐκ ἔσαι κατὰ μετράν ὡς ἄσει
 Ὅππῃ σὺ φρονεῖς, χ' ὁππῃ κάλ' ἀνύεις.
 Εἴθε πάλιν κατοχῆς ἀνακλίνουσθε πυλάων. . . .
 Ἀλλὰ τί φῶ; πάντως ἔς' αἰδῆς χαλεπός.
 Ἔμπα δ' ὅ μοι δυνατόν γε, φιλαίτατε, οὔτε μεγαίρω;
 Εὐφρονέως δέξου τέλος ὀφειλόμενον.
 Σοὶ πρέπον ἐστὶ μάλις αὖτις σέφος, ὃ ἐπύκασσε
 Αὐτὸς ὁ Καρνεῖος Φοῖβος ἐμοὺς κροτάφους.
 Ταῦτ' ἄρ' ἀμειψόμενοι φιλεώμεθα· ἐξ ἔτι καὶ νῦν
 Σ' ὅσος ὅδε σέψει, ἤδετε δέλτος ἐμέ.
 Ἦ, καὶ ἐλὼν κροτάφων πολιῶν ἀπο δάφνου ἐρνος;
 Σοὶ δωρησούσης χερσὶν ἔθηκε θεᾶς.
 Ἦ δὲ λιπεύσα πύλας ὀνοφερὰς Ῥήνοιο παρ' ὄχθας
 Ἐξανέδου, μεγάλως λαπομένη σφαίνω,
 Ὅν χερσὶν φορέσκε μετήγορον, ἡδ' ἐγεγώνει
 Πᾶσι διαβρήδην· οὗτος ὁ Καλλίμαχος
 Παρμαῖος φοῖνικα λάχεν· περὶ δ' ἐσσομένοισι
 Κυδρὸς ἀγαστὸς ἔει, θέσκελος, ἐλλέγιμος.
 Εἰδ' ἄγε νῦν (ποτιδεύσα μ' ἔπειτα φράσσοτα Φήμη)
 Τὴν χέλυν ὠκυγίαν τίπτε δ' ἄεργον ἔχεις;
 Μέλπε τὸν ἄνδρα φίλον Μούσαις, τόδε καὶ σέφος ἱερὸν
 Μέλπε χέουσα θεῶς Ἑλλάδος ἀρμενίνην.
 Ὡς εἰπούσα θεὰ πάλιν ἔπατο· οὐδ' ἀπίθησα
 Κείνης φραδοσύνη, καὶ μεμαυῖα πάρος.
 Γράψας· ἐν δέλτοισιν ἐμοῖσιν ἅπαντα μάλ' ὦκα
 Ὅσσα μὲν εἶδον ἐγὼ, ὅσσα δὲ καὶ πυνθίμην,
 Σοὶ τάδε, καί περ ἄσημα, Βοδώνιε, γράμματα πέμπω
 Σὺν τ' εὐαγορίᾳ, σὺν τε χαρᾷ μεγάλῃ.
 Χαῖρ' οὕτω· παρ' ἐμεῖο τορῶτερον, ἢν ποτ' ἀρήξοι
 Φοῖβος ἀκερσεκόμης, πολλάκις ἀσόμενος.

AD PRAESTANTISSIMAM
GRAECORUM CARMINUM ARTIFICEM
CLOTILDEM CAMBRONIAM

INTER ARCADER
DORYCLEAM SICYONIAM

EPIGRAMMA
JOSEPHI MARIAE PAGNINII CARM.

INTER ARCADER
ERILHISCI PYLENEII.

Quae tu divino scripsisti carmine, nostri
Si facta haec numeri deteriora vides.
Ne mihi quaeso velis dumtaxat vertere culpae,
Qui minor ingenio sim, Doryclea, tuo;
Ast italis quoque ne renuas ignoscere Musis,
Quois Charites grajas aequiparare nefas.

VERSIONE
DELLA
PRECEDENTE ELEGIA.

Quando nunzia calò cò piè di vento
Fama nel regno dè beati Spirti
A celebrar tuoi vati, e tra le braccia
Rapidamente il tuo lavor, che al giorno
Di fresco uscio, recovvi, i rilucenti
Eogli espansi, o Bodon, di gloria onusti,
Degli uomini stupor, gioja de' Numi;
Tutti da' Seggi lor tosto i Cantori
Dell' ampla Grecia e della bella Ausonia
Al suo appressare in piè sursero, e tutti
A lei ferosi incontro disiosi
Mirar ciò che portassè. I suoi sembianti

Flacco (1) primiero affigurò, del plettro
Tebano erede Flacco, e le gradite
Forme mirando delle lisce carte,
Ben riconobbe, ancorchè attorte in giro,
Le impresse note, e giubilante in cuore.
Novo divin di lettere tesoro,
Gridò, vien dalla Parma; e immantinente
Fervido a tutti nacque in sen disio.
Pe' verdi Campi si diffuse argutto
Ronzo, qual d'api intorno a fior d'Aprile.
Allor l'alata Diva aperse in mostra
Il pregiato volume, e come stetta
Di Callimaco il nome alto rifulse
Novo ingombrò stupor quanti mirare
Dell' opra industrie la beltà, la grazia,
Le acconce forme, e i ben incisi fregi.
Plauso in giro si sciolse, e il nome illustre
Del Saluzzede andò di Bocca in bocca.
Ma il cantor Cireneo, levando al cielo
Le mani e scosso da divin furore,
Qual già qui in terra, Cotai mosse accenti:
Salve, o prode, ingegnoso, esperto e saggio
Di cose belle trovator, ben degno
D'immortal nominanza: il tuo gran senno,
L'Esequio della mano, il bel corredo.
Dè tipi tuoi te sovra quanti vide
Il sol dell' arte tua maestri innalza,
Per te vita hanno i carmi, a' quai rapace
Pluto non fia che mai la man distenda.
Tu meco largo di tua grazia e amore
Tal di luce mi vesti, ond'io delizia
Fatto di Prenci e Re, felice seggio
Nell' eterna magion di Gloria ottenga
Deh l'opre tue, Gioanni, opre ammirande,

(1) Alludesi alla celebratissima edizione Bodoniana d'Orazio fatta poco prima delle tre splendidissime di Callimaco.

Dell'invidia maggior, cantar potessi!
Ma nessun fuvvi, nè sarà, che a quanto
Di bel mediti e campi, il canto agguagli.
Di novo a me vi dibassate, o sbarre
Delle infernali porte E. che diss'io?
Inflexibile a' voti è il Re d'Averno.
Pur quel ch'io posso di cor grato, ed offro
Debito omaggio a te, cortese accogli.
Ben, di te degno è il serto, ond'ei medesmo
Febo carneo ricinse a me le tempie.
Con mutui pegni gareggiam d'amore.
Te questa fronda, e me il tuo Libro onori.
Disse, e al canuto crine il lauro tolto
Porse alla Dea, che tel recasse in dono.
Essa, lasciati i tenebrosi regni,
Su le rive del Reno emerse al giorno,
Alto mostrando il risplendente alloro,
E in chiaro suon dicendo: Ecco qual premio
Al parmense Callimaco s'appresta,
Premio eccelso, divino, e memorando
Per tutto il corso dell'età future.
Poscia affisando in me la Fama il guardo:
Perchè mai, disse, inoperosa al fianco
Tieni l'antica lira? ah tosto spandi
Il greco metro a celebrar quel prode,
Caro alle Muse, e la concessa a lui
Sacra corora. Ella sì disse, e sparve.
Non lenta ai detti della Dea m'arresi
Seguendo il buon desio, che avea già in petto.
Jo quanto vidi e intesi entro mie carte
Vergai, Bodoni, e in queste rozze note
Con plauso e gioja espresso a te l'invio.
Or salve; e, se a' miei preghi Apollo arride,
D'inni miglior da me tributo aspetta.

Α, Σ Μ Α

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΘΗΤΟΝ ΕΡΧΟΜΟΝ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Φ Ρ Α Γ Κ Ι Σ Κ Ο Υ Τ Ο Υ Α'.

Ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ὁ μαιφύνης Ἄρης
Ἀσπλαγχνα κατεδίωκε τὴν ἥσυχον Εἰρήνην.
Βουὰ, κοιλάδες, θάλασσα, ξηρὰ, κ' ἡ φύσις ὅλη,
Τοῦ ἀπανθρώπου θύματα, ἐξέναζαν μὲ θλίψιν.
Ἐθρῖνει τοὺς κατοίκους τῆς ἡ γῆ φρονεουμένους,
Κὶ ὁ οὐρανὸς ἀντὶ νερῶν αἵματ' ἀπεβροφῶσεν.
Οἱ ποταμοὶ κοχλάζοντες μὲ ρεῖθρα αἱματώδη,
Τρέμαζαν τ' ἀσυνείδιστα κόρια τοῦ Νηρέως.
Ἡ δὲ φιλήσυχος Θεὰ, εἰς τὴν ἀρμάμαξάν της,
Ἐφευγε· μόλις φαίνετο ἔς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου.
Ὁ κόσμος ὅλος γόγγυζεν, ὅταν ὁ μέγας Ἥρωσ,
Ὅταν ὁ Σεβαστὸς πατὴρ, ὁ ἐνδοξὸς ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ
Ἐκτένας τοὺς βραχίονας μ' ἡρωϊκὴν ἀνδρίαν,
Ὡς ὁ Περσεὺς τὴν Μέδουσαν, ὡς Ἡρακλῆς τὴν Ὑδραν,
Κατέδραυσε τὸν μιαρὸν, Ἄρην τὸν ἀνδροφόνον,
Καὶ τὴν Εἰρήνην ἔζησε ἔς τὸν παλαιὸν τῆς θρόνον.
Ὡς στρατηγὸν λοιπὸν αὐτὸν, ὡς Ἥρωα σεμμένον,
Τώρα ἔς τοὺς κόλπους ἔχοντες, ὡς ἀγαθὸν πατέρα,
Τῆς Ἀθηνᾶς τὰ σέμματα, τ' Ἀπόλλωνος τὰς δάφνας,
Ἀς τὰ περικαλύψωμεν μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην.

μαίς

Εὐγνωμοσύνης ἕνεκα
οἱ ἐν Τεργέσει Γραικοί.

Ἀγγελίαι Φιλολογικαί.

Ἀπὸ γράμματα ἐκ Βουκουρεστίου τόσον πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅσον καὶ πρὸς ἄλλους, μαθάνομεν τὰς πρότινος καιροῦ γενομένας εἰς τὸ ἐκεῖ Λύκειον μεταλλαγὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἐν γένει τὴν παντελεῖ αὐτοῦ μεταρρύθμισιν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνάγονται εἰς φιλολογικὰς ἐφημερίδας, κηρύττομεν ἐν συντόμῳ εἰς τὸ Πανελλήνιον, ὅτι οἱ μέχρι τοῦδε διδάσκαλοι παραιτήθησαν, καὶ διαώρισθησαν ἀντ' αὐτῶν κατὰ ὑψηλὴν ἡγεμονικὴν συναίνεσιν εἰς μὲν τὰς ἐπισήμας ὁ Κύριος Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος, ὁ γνωστὸς διδάσκαλός ποτε εἰς τὸ ἐν Κυθωνίαις τῆς μικρᾶς Ἀσίας σχολεῖον, εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν μαθητὴς τις τῶν σοφῶν τῆς Σμύρνης διδασκάλων Κούμα καὶ Οἰκονόμου πολλὰ πεπαιδευμένοι· προσελήθησαν προσέτι ὅτε περίφημος αὐτὸς Οἰκονόμος, καὶ ὁ ἄριστος ἱστορικὸς καὶ φιλόλογος Κύριος Α'. Μουζοξύδης· ἔτι δὲ καὶ εἰς μαθηματικὸς ἐκ τῆς σοφῆς Εὐρώπης διὰ τοῦ Κυρίου Βενιαμίν, καὶ ἄλλοι ἄλλαχόθεν πρὸς τὴν ἐνδεχομένην τελειότητα καὶ καλὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Λυκείου.

Ἐφεροὶ δὲ διαώρισθησαν ἀντὶ μὲν τοῦ ἤδη τὸ ζῆν ἀποτίσαντος Μπάνου Φιλίππεσκου ὁ Ἄρχων Βέρνικος Κύριος Γεώργιος Σλατινιάνος, ἀντὶ δὲ τοῦ Μπάνου Γρηγορίου Βραγκοβάνου ἕτερος φιλομαθὴς Ἄρχων, μετὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Μητροπολίτου, καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βουζαίου, καὶ τοῦ κατὰ καιρὸν μεγάλου Ποσελνίκου.

Ὅλα ταῦτα καὶ ἔτι πλείω καλὰ χρεωστὴ ἡ Βλαχία εἰς τὸν ὑψηλότερον αὐτῆς ἡγεμόνα, τὸν περικλεᾶς τανὺν ἡγεμονεύοντα, πατρικῶς κηδόμενον περὶ τοῦ ἐμπιστευέντος εἰς τὸ ὄψος αὐτοῦ λαοῦ, καὶ σοφῶς διοικοῦντα, τὸν φίλον καὶ προσάτην τῶν Μουσῶν καὶ τῶν φιλομούσων, ΙΩΑΝΝΗΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ τὸν ΚΑΡΑΤΖΑΝ, περὶ τοῦ ὁποῖα γράφει τις ἐκ Βουκουρεστίου πρὸς τὸν ἐν Βιέννῃ φίλον του, κοινολογῶν πρὸς αὐτὸν τὰς εἰς τὸ ἐκεῖ σχολεῖον γενομένας μεταβολὰς, καὶ τὰ ἀκόλουθα, τὸν φιλόμουσον καὶ γενναῖον χαρακτῆρα τοῦ ἡγεμόνος ἀποδεικνύοντα. „Δὲν ἡμπορεῖς, φίλε, καὶ σοχασθῆς πό-

ση εἶναι ἡ γενναία καὶ φιλογενὴς φροντίς, καὶ ὁ ἔνθερμος ζήλος τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν Αὐθέντου περὶ τὰ καλὰ καὶ κοινῇ συμφέροντα τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Ἀφ' οὗ ἐπρόειπε τὸ σχολεῖον μὲ ἐξομνήκοντα χιλιάδας γροσίων ἐτήσιον εἰσόδημα, ἤδη φροντίζει ἀναλόγως νὰ εὕρῃ καὶ διδασκάλους ἱκανοὺς καὶ ἔντως σοφοὺς διὰ νὰ φωτίσωσι τὸν λαὸν καὶ τὰς εὐγενεῖς τῆς Βλαχίας, καὶ ὅλους τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐρχομένους εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ Λύκειον μαθητάς· ὥστε οὐδεμία πλέον ἀμφιβολία μένει, ὅτι ἐν ὀλίγῳ διαστήματι καιροῦ δέλομεν ἰδεῖ αἰσθητὴν διαφορὰν εἰς τὴν κοινὴν παιδείαν, διευθυνομένην ὑπὸ φιλοσόφου καὶ μεθοδικοῦ συστήματος. Καὶ διὰ τοῦτο κοινῶς πρέπει νὰ εὐγνωμονώμεν εἰς τὸν ὑψηλότατον ἡμῶν Αὐθέντην, καὶ διὰ γέρας τῆς φιλογενείας καὶ φιλοκαλίας Αὐτοῦ νὰ ὑψώωμεν ἀδιαλείπτως χεῖρας ἱκετιδίας πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀμεταπτώτου ὑγιείας, διηνεκοῦς εὐημερίας καὶ πολυχρονίου σεραώσεως τοῦ κοινοῦ ἡμῶν πατρὸς καὶ κηδεμόνος“.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ πρὸς τὸ Λύκειον τοῦ Βουκουρεστίου γινόμενα παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου Ἠγεμόνος καλὰ ἀποβλέπουσιν ἐμμέσως καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα αὐτήν, διὰ τοῦτο πρέπει καὶ ὅλοι ὅσοι φιλογενεῖς καὶ φιλέλληνες νὰ ἐπευχιθῶμεν πρὸς τὸν Ἠγεμόνα αὐτὸν ὅσα εὐχεται καὶ ὁ τοῦ Βουκουρεστίου κάτοικος, καὶ νὰ συγχαρῶμεν ἐν ταύτῳ καὶ τὴν κοινὴν μητέρα καὶ πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἐγέννησε τοιοῦτους ἡοὺς συνεργοῦντας τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

ὑποσχόμεθα, ὅτι δέλομεν φροτίσει νὰ κηρύξωμεν κατὰ καιροὺς διὰ τοῦ Α. Ε'. καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ ἤθελαν γενεὴ πρὸς τοῦ Βουκουρεστίου τὸ Λύκειον, τοῦ ὁποίου ἤδη ἀρχίζει λαμπρὰ ἐποχὴ.